

Pokračovanie prác na zvýšení bezpečnosti územia Žitného ostrova

Banská Štiavnica, 27.1.2021

Po prerušení prác na odstraňovaní drevín v mesiaci august 2020 potrebných pre realizáciu projektu „Zvýšenie bezpečnosti územia proti spätnému vzdutiu Malého Dunaja a Klátovského ramena z Váhu“ s cieľom ochrany pred povodňami na území v oblasti Malého Dunaja a Klátovského ramena, Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, (SVP) od 4 kalendárneho týždňa tohto roku opätovne obnoví práce na realizácii projektu, ktorým súčasne vznikne nový vtáčí ostrov, miesta oddychu pre ryby, bude vysadených viac ako 4100 stromov a zároveň sa nadväzne vytvorí podmienky pre vznik nových prirodzených lužných lesov, obnovenie prirodzeného vodného režimu v Klátovskom ramene a zabezpečí sa spriechodnenie migračných bariér pre vodné organizmy na Malom Dunaji.

Práce na odstraňovaní drevín v mesiaci august 2020 boli pozastavené na základe podnetu MŽP SR. SVP následne požiadal o udelenie súhlasu na vykonanie činnosti, ktorou môže v území európskej sústavy chránených území dôjsť k poškodeniu alebo zničeniu biotopov európskeho významu alebo biotopov druhov európskeho významu.

Vydaným súhlasom bolo SVP povolené v rámci realizácie projektu v území európskeho významu nezvratne zasahovať do biotopov európskeho významu za splnenia ďalších zmierňujúcich opatrení pri dodržaní nasledovných podmienok:

1. Do konca roku 2022, so zapojením širokej odbornej verejnosti, spracovať prierezovú vodohospodársko-environmentálnu štúdiu úpravy vodného režimu Klátovského ramena s cieľom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov národného i európskeho významu a v nich žijúcich populácií druhov živočíchov.

2. Do kolaudácie stavby Zátvorného objektu prednostne vypracovať projektovú dokumentáciu a začať inžiniersko-investičnú činnosť pre zabezpečenie povolenia a následnej realizácie vodnej stavby: spriechodnenie migračnej bariéry – hať Čierna Voda na toku Malý Dunaj s využitím fragmentov mŕtvych ramien.

3. Určiť pozemky v správe štátnych inštitúcií v blízkosti tokov Malý Dunaj a Klátovské rameno, a to najmä v medzihrádzovom priestore, na ktorých na ploche 1,0 ha budú navrhnuté a zrealizované do 31.12.2025 opatrenia zamerané na vytvorenie a následnú údržbu biotopov európskeho významu a prioritných biotopov: Ls 1.2 Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy alebo Ls 1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy.

4. Pri výstavbe a pri výkone zásahov do biotopov európskeho významu sa budú uplatňovať všetky zásady na nerušenie lokalít, ktoré sú miestom rozmnožovania chránených živočíchov podľa konkrétnych dokumentov vydaných v súvislosti s realizáciou konkrétnych jednotlivých opatrení.

Zo strany SVP, budú od 4 kalendárneho týždňa opätovne obnovené práce na výrube drevín ako podmienky pre realizáciu projektu „Zvýšenie bezpečnosti územia proti spätnému vzdutiu Malého Dunaja a Klátovského ramena z Váhu.

Aktuálna situácia v danej lokalite

Malý Dunaj a Klátovské rameno sú svojím pôvodom prirodzené toky ako súčasť delty Dunaja a jeho ramien v komplexnom systéme povrchových a podzemných vôd Žitného ostrova. Ľudskou činnosťou bolo postupne koryto Dunaja stabilizované a ostatné územie chránené vytvorenými protipovodňovými opatreniami. V súčasnej dobe je oblasť pomerne husto obývaná a intenzívne poľnohospodársky využívané a vzhľadom k tomu zmena funkčného využitia územia neprichádza do úvahy. Zložitý systém kombinovaných odvodňovacích a zavlažovacích kanálov je intenzívne využívaný na plnú kapacitu a ďalšie zníženia povodňového ohrozenia formou zadržiavania vody v povodí, respektíve výstavby retenčných nádrží alebo poldrov vzhľadom na rovinatý charakter územia nie je možný.

Pravostranná ochranná hrádza Malého Dunaja vybudovaná v úseku nad jestvujúcim terénom a bez dostatočného podložja hrádze nemá jednotnú výšku. Dlhodobé prevádzkové skúsenosti poukazujú na potrebu výškového zosúladienia koruny hrádze, zvýšenia odolnosti jej podložja v celom úseku a zamedzenie spätného vzdutiu povodňových prietokov Váhu a Dunaja do Klátovského ramena z Malého Dunaja. V minulosti tu tiež vplyvom rovinatého charakteru územia bežne prichádzalo k premiešavaniu povrchových vôd priamym aj spätným prúdením, najmä počas povodňových stavov na nižších úsekoch Váhu aj Dunaja. V súčasnej dobe sa tu prejavuje už len vplyv Váhu, nakoľko Dunaj je permanentne regulovaný.

Pripravované opatrenia

Aktuálne pripravované protipovodňové opatrenia „Protipovodňová ochrana dolného úseku Malého Dunaja - II. etapa, Zvýšenie bezpečnosti územia proti spätnému vzdutiu Malého Dunaja a Klátovského ramena z Váhu, I. etapa, vychádzajú z EÚ schváleného Plánu manažmentu povodňového rizika, pre realizáciu ktorých v súčasnosti SVP disponuje všetkými právoplatnými povoleniami, vrátane stanoviska ochrany prírody k udeleniu povolenia výnimky zo zakázanej činnosti. Zníženie ekologického a povodňového ohrozenia je v danom území možné dosiahnuť len navrhovanými opatreniami, a to vytvorením Zátvorného objektu. Náklady na túto etapu predstavujú sumu 7, 85 mil. € a budú hrazené zo zdrojov EÚ. Predpokladaná doba výstavby je 22 mesiacov.

Realizáciou Zátvorného objektu bude zvýšená ochrana zdravia a života obyvateľov v tomto území, umožní sa jeho ďalší rozvoj, zároveň dôjde k zvýšeniu protipovodňovej ochrany a k eliminácii potenciálnych povodňových škôd. Zátvorný objekt s ekologickým charakterom je konštrukčne navrhnutý tak, aby čisté pritekajúce vody z Klátovského ramena do určitej výšky hladiny v Malom Dunaji boli odvádzané prirodzene – gravitačne, bez regulácie pôvodného prirodzeného režimu. V prípade dosiahnutia II. stupňa povodňovej aktivity budú čisté pritekajúce vody prečerpávané do Malého Dunaja a tak sa zabráni zaplaveniu priľahlého územia z Klátovského ramena spätným vzduťím prietokov Malého Dunaja priamo ovplyvnených hladinou Váhu a Dunaja.

Pre potreby výstavby Zátvorného objektu v koryte Klátovského ramena je v súlade s dendrologickým prieskumom nutné odstrániť brehovú časť stromovej a krovitej vegetácie v počte 572 ks drevín v 5. stupni ochrany Národnej prírodnej rezervácie Klátovské rameno v mimo hniezdnom období. Za výrub existujúcich drevín bude zabezpečená nová výsadba vo vhodnom priestore a v rozmanitejšom zložení. Vymedzených 14 lokalít pre výsadbu nových stromov sa nachádza v bezprostrednom okolí Chotárneho kanála. Náhradnou výsadbou tak vznikne základ pre ucelený biokoridor, ktorý bol odkonzultovaný so Štátnou ochranou prírody. Celkovo sa uvažuje o výsadbe 4 138 stromov. Vzhľadom na lokalizáciu a plochu bude táto výsadba plniť aj funkciu ochrany biodiverzity, melioračnú, mikroklimaticko-hygienickú, protieróznou, proti prachovú, protihlukovú funkciu.

V rámci Protipovodňovej ochrany dolného úseku Malého Dunaja už je aktuálne v štádiu ukončovania I. etapa, ktorá pozostávala s realizácie podzemnej tesniacej steny na ľavostrannej ochrannej hrádzi (ĽOH) M. Dunaja a POH Váhu v dotknutom území. V najbližšej dobe bude realizovaná už spomínaná ochrana dolného úseku vybudovaním Zátvorného objektu a v nasledujúcich rokoch budú predmetom realizácie ďalšie 4 fázy:

- Protipovodňovej ochrany dolného úseku Malého Dunaja – III. etapa

(1) Stavba 1:Zvýšenie bezpečnosti územia proti spätnému vzdutiú Malého Dunaja a Klátovského ramena z Váhu, II. etapa, 1. časť.

(2) Stavba 2:Zvýšenie bezpečnosti územia proti spätnému vzdutiú Malého Dunaja a Klátovského ramena z Váhu, III. etapa

(3) Stavba 3:Komoča - rieka Nitra, dotesnenie PSOH km 0,000 - 6,260 a ĽSOH km 0,490 - 6,490 preložky rieky Nitra.

- Protipovodňovej ochrany dolného úseku Malého Dunaja – IV.etapa

(4) Zvýšenie bezpečnosti územia proti spätnému vzdutiú Malého Dunaja a Klátovského ramena z Váhu, II. etapa, 2. časť.

Kompletnými zrealizovanými opatreniami sa hodnota ochránených obyvateľov zvýši na 2 150 s potenciálnymi zabránenými povodňovými škodami v hodnote 24 719 441,73 €.